

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНІКА**

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра цивільного права

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
НАБУТТЯ, РЕАЛІЗАЦІЯ ТА ЗАХИСТ РЕЧОВИХ ПРАВ**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський)

Освітньо-професійна програма Право

Спеціальність 081 Право

Галузь знань 08 Право

Затверджено на засіданні кафедри
цивільного права
Протокол № 1 від 28 серпня 2024 р.

1. Загальна інформація	
Назва дисципліни	Набуття, реалізація та захист речових прав
Викладач (-і)	Гейнц Руслана Миколаївна, доцент, к.ю.н., зав. кафедри цивільного права
Контактний телефон викладача	(0342) 596130
Е-mail викладача	ruslana.heints@pnu.edu.ua
Формат дисципліни	очний
Обсяг дисципліни	3 кредити ЄКТС, 90 год.
Посилання на сайт дистанційного навчання	https://d-learn.pnu.edu.ua/
Консультації	Консультації проводяться відповідно до Графіку індивідуальних занять викладача зі студентами, розміщеному на інформаційному стенді та сайті кафедри https://kcp.pnu.edu.ua/інформація-щодо-навчального-процесу-2/ Також можливі консультації шляхом листування через електронну пошту, зокрема, що стосується погодження планів та змісту індивідуальних науково-дослідних завдань.
2. Анотація до навчальної дисципліни	
<p><u>Предметом</u> вивчення навчальної дисципліни є система правових норм чинного національного законодавства, що регулюють відносини власності та інших речових прав, відповідна судова та правозастосовна практика.</p> <p>Речове право надає своєму носієві можливість вчиняти будь-які дії щодо речі у межах, встановлених законом. Речові права традиційно вважають абсолютними тобто такими, що покладають пасивний обов'язок на всіх третіх осіб, не перешкоджати уповноваженій особі у здійсненні її права. Структурно систему сучасного речового права визначають загальні положення, право власності, речові права на чуже майно. Загальні положення містять норми про поняття, принципи здійснення, захист та реєстрацію речових прав. Речовими правами є право власності та речові права на чуже майно (інші речові права). Речовими правами на чуже майно є: право володіння чужим майном; право обмеженого користування чужим майном (сервітут); право суперфіцію; право емфітевзису; право господарського відання та право оперативного управління. В доктрині права виокремлюють квазіречові права, а саме: майнове «право очікування»; забезпечувальні речові права, включаючи заставу, іпотеку, притримання, переважне право на річ; інші права, яким законом надано такий характер.</p> <p>Зміст дисципліни дозволяє поглибити знання щодо суб'єктивного речового права, розуміння підходів до виокремлення ознак речових прав, видів, способів їх захисту тощо. Основою вивчення дисципліни є бездоганне знання законодавства, що регулює речові правовідносини, та вміння застосовувати його на практиці.</p> <p><u>Основними джерелами</u> речового права виступають Цивільний кодекс України, Житловий кодекс України, Сімейний кодекс України, Лісовий кодекс України, Земельний кодекс України, спеціальні закони України, які регулюють речові правовідносини: «Про міжнародне приватне право», «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про відчуження земельних ділянок, інших об'єктів нерухомого майна, що на них розміщені, які перебувають у приватній власності, для суспільних потреб чи з мотивів суспільної необхідності», «Про особливості приватизації об'єктів незавершеного будівництва», «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку», низка інших законів та підзаконних нормативно-правових актів.</p>	

3. Мета та цілі навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни є розширення та поглиблення здобувачами вищої освіти знань з основних теоретичних та практичних питань набуття, реалізації та захисту права власності та інших речових прав, вироблення навичок та вмінь із застосування їх у майбутній практичній та науковій діяльності.

Основними цілями вивчення дисципліни є набуття здобувачами вищої освіти компетентностей щодо знання та розуміння змісту норм законодавства України, що є джерелом правового регулювання речових прав, формування умінь та навичок для самостійного розв'язання практичних проблем, які виникають у процесі реалізації правосуб'єктності учасників речових правовідносин, правильного застосування норм речового права.

4. Програмні компетентності та результати навчання

Загальні компетентності:

Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, в тому числі іноземних, що містять норми, які регулюють медичні правовідносини;

Здатність приймати обґрунтовані рішення щодо юридичної кваліфікації життєвих ситуацій, що охоплюються предметом медичного права.

Здатність спілкуватися з представниками медичних професій різного рівня (з експертами у галузі медицини та інших галузей знань та видів економічної діяльності).

Фахові компетентності:

Здатність застосовувати принципи верховенства права для розв'язання складних задач і проблем у сфері речового права, у тому числі, у ситуаціях правової невизначеності.

Здатність використовувати сучасні правові доктрини та принципи у правотворчості та в процесі застосування інститутів речового права.

Здатність обґрунтовувати та мотивувати правові рішення, давати розгорнуту юридичну аргументацію.

Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

Здатність ухвалювати рішення у ситуаціях, що вимагають системного, логічного та функціонального тлумачення норм

Здатність самостійно готувати проекти нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на медичні правовідносини.

Програмні результати навчання:

Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи цифрові, статистичні, тестові та інші, перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

Здійснювати презентацію свого дослідження з тематики речового права, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження.

Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати та наводити переконливі аргументи.

Аналізувати та оцінювати практику застосування окремих інститутів речового права.

Обґрунтовувати правову позицію на різних стадіях правозастосування норм речового права.

Інтегрувати необхідні знання та розв'язувати складні задачі правозастосування з проблематики речового права.

5. Організація навчання			
Обсяг навчальної дисципліни			
Вид заняття	Загальна кількість годин		
лекції	12		
семінарські заняття / практичні / лабораторні	18		
самостійна робота	60		
Ознаки навчальної дисципліни			
Семестр	Спеціальність	Курс (рік навчання)	Нормативна / вибіркова
2	081 Право	1	вибіркова
Тематика навчальної дисципліни			
Тема		кількість год.	
		лекції	заняття сам. роб.
Змістовий модуль 1. Загальні положення про речові права. Право власності.			
Тема 1. Поняття, принципи та система речових прав.		2	6
Тема 2. Загальна характеристика права власності.		–	6
Тема 3. Набуття, перехід та припинення права власності.		2	8
Тема 4. Право спільної власності.		–	4
Змістовий модуль 2. Речові права на чуже майно			
Тема 5. Загальна характеристика речових прав на чуже майно. Право володіння чужим майном та право обмеженого користування чужим майном (сервітут)		2	4
Тема 6. Право користування чужою земельною ділянкою для сільськогосподарських потреб (емфітевзис) та право користування чужою земельною ділянкою для забудови (суперфіцій)		–	6
Тема 7. Інші види речових прав на чуже майно.		2	8
Змістовий модуль 3. Захист речових прав та інтересів			
Тема 8. Загальна характеристика захисту речових прав та інтересів		2	6
Тема 9. Речово-правові способи захисту		2	6
Тема 10. Зобов'язально-правові та інші способи захисту речових прав		–	6
ЗАГ:		12	60
6. Система оцінювання навчальної дисципліни			
Загальна система оцінювання навчальної дисципліни	<p>Визначається Порядком організації та проведення оцінювання успішності здобувачів вищої освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, введеним в дію наказом ректора Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника від 19 травня 2023 р. № 309. https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/09/poriadok-orhanizatsii-ta-provedennia-otsiniuvannia-uspishnosti-zdobuvachiv-vyshchoi-osvity.pdf, а також Методичними рекомендаціями до порядку оцінювання успішності здобувачів вищої освіти у навчально-науковому юридичному інституті (далі - МРПОУ), затвердженими Вченою радою навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, протокол №13 від 27 червня 2024 року) https://law.pnu.edu.ua/wp-</p>		

	content/uploads/sites/100/2024/11/metodychni-rekomendatsii-pro-poriadok-otsiniuvannia-uspishnosti.pdf .
Вимоги до письмових робіт	<p>Передбачається виконання однієї письмової модульної контрольної роботи (абз.2 пп. 3.1.3.1 МРПОУ). Робота виконується на останньому семінарському занятті та охоплює всі змістові модулі. Зміст питань, форма та структура завдань визначається викладачем, що проводить семінарські заняття за погодженням з керівником навчальної дисципліни та затверджується на засіданні кафедри цивільного права (пп. 3.1.3.2 МРПОУ).</p> <p>Модульна контрольна робота проводиться із використанням технологій дистанційного навчання на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/, що передбачає розв'язання 50 тестових завдань закритого типу, кожне із яких оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів за письмову роботу – 50 (пп. 2.6.1 МРПОУ).</p>
Семінарські заняття	<p>Завдання для семінарських занять визначені у методичних вказівках для підготовки до семінарських занять, що розміщені на сайті кафедри цивільного права https://kcp.pnu.edu.ua/op-maricrp/navchalno-metodychni-materialy/, а також в системі дистанційного навчання. Максимальна кількість балів за семінарські заняття – 45 (пп. 2.6.1–2.6.2 МРПОУ). Результати контролю знань здобувачів на семінарських заняттях оцінюються в національній шкалі (2, 3, 4, 5) і заносяться до е-журналу обліку роботи академічної групи (пп. 3.1.1.3 МРПОУ).</p>
Умови допуску до підсумкового контролю	Здобувачу виставляється залік за умови виконання всіх видів робіт, передбачених силабусом. Наявність хоча б одного пропущеного і невідпрацьованого семінарського заняття є підставою для не виставлення заліку (пп. 3.2.2 МРПОУ).
Підсумковий контроль	<p>Залік. Підсумковий бал складається з суми підсумкового балу за семінарські заняття (максимально 45 балів), балу за підсумкову модульну контрольну роботу (максимально 50 балів) та балу за самостійну роботу (максимально 5 балів, пп. 2.6.3 МРПОУ). Бал за індивідуальну роботу та/або участь у науковій роботі (максимально 10 балів) є додатковим балом, який додається до підсумкового семестрового балу (пп. 2.6.1 МРПОУ). Підсумковий бал становить максимум 100 балів (пп. 2.6.1–2.6.3 МРПОУ).</p> <p>Якщо здобувач виконав усі види робіт, передбачені силабусом та набрав за результатами семестрового контролю не менше 50 балів, то набраний ним бал зараховується як підсумковий контроль (залік) на останньому семінарському занятті.</p> <p>Якщо ж здобувач за результатами семестрового контролю набрав менше 50 балів, то залік проводиться після ліквідації академічної заборгованості (відпрацювання пропущених семінарських занять та виконання інших видів робіт, передбачених силабусом) у тестовій формі з використанням технологій дистанційного навчання на платформі https://d-learn.pnu.edu.ua/. Структура білета – 50 тестових завдань різної складності, кожне з яких оцінюється в 2 бали.</p>
7. Політика навчальної дисципліни	
<p><u>Письмові роботи:</u></p> <p>Зміст питань, форма та структура завдань та інструкції щодо виконання обов'язкової (письмової модульної контрольної роботи) та додаткових (письмових завдань за питаннями самостійного опрацювання, письмових експрес-опитувань тощо) письмових робіт визначаються викладачем, що проводить семінарські заняття, за погодженням з</p>	

викладачем, що проводить лекційні заняття (Розділ 3 МРПОУ). За бажанням (для отримання додаткових балів) здобувачі можуть виконувати індивідуальні завдання (пп. 3.1.4.1-3.1.4.3 МРПОУ). Види, інструкції щодо виконання індивідуальних завдань знаходяться на кафедрі та на сайті кафедри <https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistr/navchalno-metodychni-materialy/>.

Академічна доброчесність:

Очікується, що здобувачі будуть дотримуватися принципів академічної доброчесності, визначених Положенням про запобігання академічному плагіату та іншим порушенням академічної доброчесності у навчальній та науково-дослідній роботі здобувачів освіти Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника <https://pnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/09/Нова-редакція-Положення-про-запобігання-академічному-плагіату.pdf>, усвідомлюючи наслідки порушення. Реагування на порушення академічної доброчесності здійснюється відповідно до встановлених процедур https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2024/05/pr.01.1.1-08_2024-protsedura_8_universytet.pdf.

Відвідування занять

Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають лекції і семінарські заняття. Пропуски занять відпрацьовуються в обов'язковому порядку. Здобувач зобов'язаний відпрацювати пропущене заняття впродовж двох тижнів з дня пропуску заняття (абз. 1. п. 3.1.2 МРПОУ). За пропущені лекційні заняття без поважних причин в обсязі, що перевищує 10% від загальної кількості лекційних годин, які відведені на навчальну дисципліну відповідно до робочого навчального плану, керівник курсу віднімає 5 балів від підсумкового семестрового балу студента (абз. 2. п. 3.1.2 МРПОУ).

Очікується, що всі здобувачі відвідають лекції та семінарські заняття. Відпрацювання пропущених занять не є обов'язковим і проводиться лише за бажанням здобувача.

Неформальна освіта:

Питання визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті регулюється Положенням про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти, в Прикарпатському національному університеті імені Василя Стефаника https://efund.pnu.edu.ua/wp-content/uploads/sites/172/2023/05/02-07.33_2022-polozhennia-pro-vyznannia-rezultativ-navchannia-zdobutykh-shliakhom-neformalnoi-osvity-v-prykarpatskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-vasylia-stefanyka.pdf

8. Рекомендована література

1. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
2. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень : Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952-IV в редакції Закону від 11 лютого 2010 р. № 1878-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1952-15#Text>
3. Про судову практику в справах про захист права власності та інших речових прав: постанова Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ 07.02.2014 № 5
4. Науково-практичний коментар Цивільного кодексу України: у 2-х т. 5-ге вид., переробл. і допов. / за ред. О.В.Дзери (кер. авт. кол.), Н.С. Кузнецової, В.В. Луця. К.: Юрінком Інтер, 2013. Т. I. 832 с.
5. Майданик Р.А. Речове право: підручник. К.: Алерта. 2019. 1102 с.
6. Домусчі С. Д. Захист права власності від порушень, не пов'язаних із позбавленням володіння, за цивільним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03.Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.». О., 2011. 20 с.

7. Мороз М. М. Способи захисту речових прав особи на чуже майно у разі порушення їх його власником. Порівняльно-аналітичне право. 2014. № 5. с. 103-104

8. Осолінкер І. М. Самозахист права власності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Нац. ун-т «Юрид. акад. України ім. Ярослава Мудрого». Х., 2011. 20 с.

9. Пляцко У. М. Обмеження речових прав: автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. НАН України, Ін-т держави і права ім. В.М. Корецького. Київ, 2014. 20 с.

10. Простибоженко Т. В. Набувальна давність як підстава набуття права власності. автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.03 . Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. К., 2013. 20 с.

11. Скрипник В. Л. Захист інтересів власника при примусовому припиненні права власності : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Нац. акад. внутр. справ. К., 2013. 19 с.

12. Слободянюк С. О. Цивільно-правове регулювання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2012. 18 с.

13. Спасибо І. А. Набуття права власності в цивільному праві України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. НДІ інститут приватного права і підприємництва АПрНУ К., 2009. 18 с.

14. Харченко Г.Г. Речові права: монографія. К.: Юрінком Інтер, 2015. 432 с.

15. Цивільне право України. Загальна частина: підручник / за ред. О.В. Дзери, Н.С. Кузнецової, Р.А. Майданика. 3-тє вид., перероб. В допов. К.: Юрінком Інтер, 2010. 976 с.

16. Цивільний кодекс України: Науково-практичний коментар (пояснення, тлумачення, рекомендації з використанням позицій вищих судових інстанцій, Міністерства юстиції, науковців, фахівців). Т. 5. Право власності та інші речові права/ За ред. проф. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Серія «Коментарі та аналітика». Х.: ФО-П Лисяк Л.С., 2011. 624 с.

17. Цивільний кодекс України: науково-практичний коментар. Т.3.: Право власності та інші речові права / за ред. І.В. Спасибо-Фатєєвої. Харків. ЕКУС, 2023.808 с.

Детальний перелік монографічної, наукової, науково-практичної літератури, нормативних джерел та інформаційних ресурсів до кожної теми міститься в навчально-методичних посібниках:

1. Гейнц Р. М. Набуття, реалізація та захист речових прав: методичні вказівки для підготовки до семінарських занять магістрантів 1-го курсу денної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2023. 48 с. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistr/navchalno-metodychni-materialy/>

2. Гейнц Р. М. Набуття, реалізація та захист речових прав: методичні вказівки для забезпечення самостійної роботи магістрантів 1-го курсу денної та заочної форми навчання спеціальності «Право». Івано-Франківськ: ПНУ ім. В. Стефаника, 2023.48 с. URL: <https://kcp.pnu.edu.ua/op-magistr/navchalno-metodychni-materialy/>

**Викладач: Руслана ГЕЙНЦ,
завідувачка кафедри цивільного права**